

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

**ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԴՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՎ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ**

ԵՐԵՎԱՆ 2022

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
ԱՎԱԴԵՄԻԱՅԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ
ՈՐՈՇՄԱՄԲ ԱՐՁ. № 2, ԿԱՅԱՑԱԾ 15.04.2022 Թ.
ԳԻՏ. ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝
Հ. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

**ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ, ՌԻՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԵՎ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ**

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն ընթացակարգը սահմանում է ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայում (այսուհետև՝ Ակադեմիա) բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով սովորողների դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման մեթոդների ընտրության իրականացման և մշտադիտարկման գործընթացը:
2. Ակադեմիայի նպատակն է ապահովել ուսումնական գործընթացը հիմնվելով դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման մեթոդների ընտրության իրականացման և մշտադիտարկման վրա:
3. Դասավանդման և ուսումնառության արդյունավետության բարձրացման նպատակն ամրագրված է 2020-2024թթ. զարգացման ռազմավարական ծրագրի մեջ և հանդիսանում է Ակադեմիայի զարգացման հիմնական ուղղություններից մեկը:
4. Սույն քաղաքականության նպատակն է ուսումնառության վերջնարդյունքներին համապատասխան դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունն ու արդիականացումը:

5. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներն ընտրվում են դասընթացի սահմանված նպատակներին և ուսումնառության վերջնարդյունքներին համապատասխան, որի համար Ակադեմիան պետք է կատարի հետևյալ քայլերը.
- 1) սահմանի կրթական նպատակները և ուսումնառության վերջնարդյունքներն ըստ Բլումի աստիճանակարգի.
 - 2) կատարի դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրություն՝ կրթական նպատակներին հասնելու համար.
 - 3) պարբերաբար արդիականացնի դասավանդման և ուսումնառության մեթոդները համապատասխանեցնելով դրված նպատակներին, ռեսուրսային բազային, ուսանողների մոտիվացիային և այլն:
6. Դասընթացի նպատակները և ուսումնառության վերջնարդյունքներն անհրաժեշտ է դասակարգել ըստ խմբերի կամ տեսակների (Բլումի աստիճանակարգ).
- 1) գիտելիքի տրամադրում և տարածում,
 - 2) ընկալման կարողությունների ստեղծում,
 - 3) գիտելիքների կիրառման կարողության ստեղծում,
 - 4) ուսանողի մոտ վերլուծելու կարողության ստեղծում,
 - 5) համադրման կարողության ստեղծում,
 - 6) գնահատման կարողության ստեղծում:

Անհրաժեշտ է հաշվի առնել դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների կիրառելիությունը տվյալ նպատակի իրականացման համար:

7. Դասավանդման մեթոդներն ըստ կրթական նպատակների.
 - 1) Դասավանդման մեթոդները կարող են նկարագրվել որպես ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու միջոց:
 - 2) Դասավանդման մեթոդի ընտրությունը հիմնականում կախված է դասավանդվող առարկայի առանձնահատկություններից և սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներից:
 - 3) Ընտրված դասավանդման մեթոդները պետք է լավագույն ձևով ապահովեն ուսումնառության վերնարդյունքների ձեռքբերումը:
8. Դասավանդման և ուսումնառության արդյունավետության բարձրացման նպատակով պարբերաբար անհրաժեշտ է արդիականացնել դասավանդման և ուսումնառության մեթոդները:
9. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդիականացման համար անհրաժեշտ է.
 - 1) ճշգրտել դասընթացի նպատակները և ուսումնառության վերջնարդյունքները,
 - 2) կատարել ընտրված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների գնահատում,
 - 3) վերանայել և արդիականացնել դասավանդման և ուսումնառության մեթոդները:
10. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդիականացման հիմնք են հանդիսանում լսարանային բազայի,

լաբորատորիաների, վարժաիրապարակի, գույքի, նյութերի, սարքերի ու սարքավորումների և այլնի արդիականացումը, ուսանողական համակազմի մոտիվացիայի բարձրացումը, վերապատրաստված պրոֆեսորադասախոսական կազմը:

11. Քաղաքականության իրականացումը դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ու մոտեցումների մշակումը, ներդրումն ու կառավարումն է, որը պետք է երաշխավորի, որ սովորողն ուսումնառության ընթացքում ձեռք է բերել մասնագետ դառնալու համար անհրաժեշտ գիտելիքներ և ունակություններ:
12. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների մշակման, կիրառման և արդիականացման պատասխանատվություն Ակադեմիայի ամբիոններն են:

II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱԴՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

13. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունն ու արդիականացումը հիմք են հանդիսանում կրթության որակի բարելավմանը և սովորողների մոտ ունակությունների ձևավորմանը:
14. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության և արդիականացման նպատակներն են՝

- 1) ուսումնառության ընթացքում աջակցությունն սովորողին (մշակված մեթոդների միջոցով սովորողի ներգրավում ուսումնական գործընթացում):
 - 2) Դասավանդման գործընթացի արդյունավետության բարձրացումը:
15. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության և արդիականացման խնդիրներն են՝
- 1) յուրաքանչյուր դասընթացի նպատակներին համապատասխան դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների սահմանում,
 - 2) դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների պարբերաբար գնահատում և արդիականացում,
 - 3) դասավանդման գործընթացի որակի բարելավում:
16. Դասավանդման մեթոդները կարելի է բնութագրել որպես դասընթացի ուսումնառության վերջնարդյունքներին հասնելու միջոց:
17. Դասավանդման մեթոդների ընտրությունը կախված է ՄԿԾ-ի/դասընթացի նպատակներից, սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներից, դասավանդման ձևից և սովորողների համակազմից:
18. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունը կատարվում է հետևյալ սխեմայով (*ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1*).
- 1) ՄԿԾ-ի/դասընթացի նպատակի կամ նպատակների սահմանում և հիմնավորում:

- 2) ՄԿԾ-ի/դասընթացի յուրացման ուսումնառության վերջնարդյունքների սահմանում:
- 3) Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրություն ըստ ՄԿԾ-ի/դասընթացի նպատակի և յուրաքանչյուր ուսումնառության վերջնարդյունքի:
- 4) Սահմանված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ներդրում:
- 5) Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդյունավետության ստուգում՝ հարցումների կազմակերպում շահակիցների շրջանում:
- 6) Հարցումների արդյունքների հիման վրա վերլուծության իրականացում, հաշվետվության կազմում և ներկայացում Ակադեմիայի գիտական խորհրդի քննարկմանը:
- 7) Որոշումների կայացում և միջոցառումների իրականացում ուղղված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդիականացմանը:
- 8) Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդիականացում ելնելով սովորողի մոտիվացիայի բարձրացումից և տեխնիկական միջոցների արդիականացումից:

III. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

19. **Ցածր-ճանաչողական նպատակներ.** Այս դեպքում առավել ակնհայտ մեթոդը դասախոսությունն է, որը կարող է հանդիսանալ լավագույն մեթոդ, եթե դասավանդողի նպատակն է ապահովել սովորողներին տեսական գիտելիքներով:
20. **Բարձր-ճանաչողական նպատակներ.** տվյալ նպատակների դեպքում անհրաժեշտ է սովորողներին ակտիվորեն ներգրավել ուսուցման գործընթացի մեջ: Տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել սովորողին աջակցելու ուսուցման մեթոդներ՝ անհատական հանձնարարականներ կամ խմբային աշխատանքներ (կուրսային աշխատանքներ կամ իրավիճակային խնդիրներ), համապատասխան խմբային ուսուցման մեթոդներ (սեմինարներ, խմբային քննարկում, խաղերի կազմակերպում, ուսումնավարժանք և այլն): Դասընթացը կարելի է կազմակերպել օգտագործելով համապատասխան լաբորատորիաներն ու վարժաիրապարակը:
21. **Աֆեկտիվ նպատակներ.** Սա նպատակին հասնելու ամենադժվար տեսակն է: Տվյալ դեպքում կիրառվող դասավանդման մեթոդներ կարող են լինել քննարկումը, խմբային ուսուցման մեթոդները՝ կոնկրետ իրավիճակի քննարկում կամ իրավիճակային խաղերի կազմակերպում, դերային

խաղերի միջոցով վարժությունների իրականացում, սեմինարները հետադարձ կապի ապահովումով և այլն:

22. ***Միջանձնային նպատակներ.*** նման նպատակներին հասնելու ճանապարհներից է սովորողների ակտիվացումը պարամունքների ընթացքում: Եթե անհրաժեշտ է սովորողի մոտ զարգացնել գրավոր հմտություններ, ապա նրան տրվում է գրավոր առաջադրանք (շարադրություն, ռեֆերատ, հաշվետվություն և այլն): Եթե անհրաժեշտ է սովորողի մոտ զարգացնել բանավոր խոսակցական հմտություններ, անհրաժեշտ է ստեղծել իրավիճակ, որտեղ նա պետք է ցուցաբերի խոսակցական հմտություններ (առաջադրանքի բանավոր ներկայացում, խմբային քննարկում և այլն): Եթե անհրաժեշտ է սովորողի մոտ զարգացնել միջանձնային կամ լիդերության հմտություններ, անհրաժեշտ է ստեղծել իրավիճակ, որտեղ սովորողը պետք է մասնակցի թիմում կամ ղեկավարի թիմը (խմբային աշխատանքներ, իրավիճակային խաղերի կազմակերպում, սեմինար, դերերի փոփոխումով իրավիճակային խաղեր և այլն):
23. ***Բազմակողմանի նպատակներ.*** այս դեպքում նշյալ մեթոդներն անհրաժեշտ է ինտեգրել:

IV. ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԸ

24. Ակադեմիայում դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունն ու արդիականացումն իրականացվում է հետևյալ հիմնական մեխանիզմների և մեթոդների կիրառմամբ (ՀԱՎԵԼ ՎԱԾ 2).
- 1) դասավանդման մեթոդների ընտրությունը սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքների հիման վրա,
 - 2) դասավանդման մեթոդների ընտրությունը դասընթացի նպատակից և դասընթացի ձևից կախված,
 - 3) ընտրություն և արդիականացում առարկայական/մոդուլի ծրագրերի բենչմար քինգի միջոցով,
 - 4) դասավանդման մեթոդների ընտրությունը շահակիցների շրջանակում հարցման արդյունքների հիման վրա,
 - 5) դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների համար SWOT վերլուծության իրականացում,
 - 6) ընտրությունը մշակված դասավանդման մեթոդների ընտրման չափանիշների հիման վրա:
25. Դասավանդման մեթոդների վերանայումը կամ արդիականացումն իրականացվում է հետադարձ կապի մեխանիզմի հիման վրա (հարցումներ, մշտադիտարկում և այլն).
- հետադարձ կապ դասալսումների միջոցով,
 - հետադարձ կապ ուսանողների հետ,
 - հետադարձ կապ պրոֆեսորադասախոսական կազմի հետ,
 - հետադարձ կապ այլ շահակիցների հետ:

**Վ. ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՌԻՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ՈՒ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՈՒՄ**

26. Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների վերանայման և արդիականացման համար անհրաժեշտ է իրականացնել դրանց մշտադիտակումը և գնահատումը:
27. Մշտադիտարկման համար անհրաժեշտ է մշակել գնահատման հստակ չափանիշներ և մշտադիտարկման թերթիկներ:
28. *Մշտադիտարկումը ենթադրում է Ակադեմիայում դասավանդվող յուրաքանչյուր առարկայի/մոդուլի ծրագրի ուսումնասիրում, թերությունների վեր հանում և գրանցում:*
29. *Գնահատումը ենթադրում է առարկայի/մոդուլի ծրագրում ներառված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների դասընթացի նպատակներին և ուսումնառության վերջնարդյունքներին համապատասխանության ստուգումը և գնահատումը նախապես սահմանված գնահատման չափանիշների հիման վրա:*

**Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ՝ ըստ
ուսումնառության վերջնարդյունքների**

Ուսումնառության վերջնարդյունք		Դասավանդման մեթոդներ	Ուսումնառու- թյան մեթոդներ
Գիտելիք	Գիտելիքի փոխանցում/ տեղեկատվության ապահովում	Դասախոսություն Դասախոսության նյութերի տրամադրում	Դասախոսության վերադարձում Հղում տեսության վրա Գիտելիքի հստակեցում և ընդլայնում
Կարողություն և հմտություն	Ուսանողների ներգրավում դասապրոցեսին	Քննարկում Հարց ու պատասխան Համագործակցային դասավանդում/ուսուցում	Գիտելիքի մեկնաբանում Գիտելիքի հստակեցում տարբեր տեսանկ- յուններից
	Պրակտիկա	Սեմինարներ Լսարանային ցուցադրում Պրակտիկա	Գիտելիքի հստակեցում Ցուցադրական գիտելիքՓորձի կատարում
	Գիտելիքի կիրառում	Լաբորատոր աշխատանք Ներկայացում Իրավիճակային խաղ Խնդիրների լուծում Տարբեր իրավիճակների քննարկում Խմբային աշխատանք Ուսումնավարժանք	Տեսության կիրառումը գործնականում Ընթերցման խորացում Գիտելիքների վերադարձում Գնահատում, համադրում

Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության սխեմա	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2
ՄՈՒՏՔ	ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ
	ԵԼՔ

ՄԿԾ-ի պլանավորում կամ վերանայում

ՄԿԾ-ի նպատակների և ուսումնառության վերջնարդյունքների սահմանում և հստակեցում

ՄԿԾ-ի համար սահմանված նպատակները և ուսումնառության վերջնարդյունքները

ՄԿԾ-ի համար սահմանված նպատակները և ուսումնառության վերջնարդյունքները

Կրթական նպատակներին համապատասխան դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրություն և սահմանում

ՄԿԾ-ի յուրաքանչյուր ուսումնառության վերջնարդյունքի համար սահմանված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ

Սահմանված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ

Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ներդրում

Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների փաթեթի կիրառում

Կիրառվող դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ: Արդյունավետության որոշման համար թիրախային խմբերի ընտրություն: Հարցման համար ընտրանքի կազմակերպում

Ընտրված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների կիրառման արդյունավետության ստուգում (սովորողների և ՊԴԿ-ի հարցում)

Հարցումների արդյունքների հիման վրա դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդյունավետության վերաբերյալ հաշվետվության ներկայացում

Հաշվետվության հիման վրա որոշումների կայացում և արձանագրում գիտական խորհրդի կողմից: Արդիականացմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպում

Ընտրված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդիականացում

Արդիականացված դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

I.	Ընդհանուր դրույթներ.....	3
II.	Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրությունն ու արդիականացումը.....	6
III.	Դասընթացի նպատակը և դասավանդման մեթոդները.....	9
IV.	Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության մեխանիզմները.....	11
V.	Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների գնահատումն ու արդիականացում.....	12
	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1.	13
	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2.	14

